

Çocuklar ın Uyku Bozuklukları Ölçesi

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2025). Çocuklar ın Uyku Bozuklukları Ölçesi. Turkish Psychological Scales.
Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=18948>

Özet

Çocuklar için Uyku Bozuklukları Ölçeği (ÇUBÖ), çocuklarda yaygın olarak görülen uyku bozuklukları ve uykuya ilişkili problemlerin sistematik olarak değerlendirilmesi amacıyla geliştirilmiş bir psikometrik araçtır. Bu ölçeğin Türkçe geçerlilik ve güvenilirlik çalışması, 2019 yılında Seray Aca Bilmenoğlu tarafından Tıpta Uzmanlık tezi kapsamında gerçekleştirilmiştir. Çalışma, ölçeğin orijinal yapısını koruyarak Türk kültürüne uyarlanması ve psikometrik özelliklerinin belirlenmesini amaçlamıştır. Uyarlama çalışması, ÇUBÖ'nün klinik ve araştırma ortamlarında çocuk ve ergen popülasyonlarında uyku patolojilerini saptamada etkili bir araç olarak kullanılabileceğini göstermiştir.

Anahtar Kelimeler

Uyku bozuklukları, çocuk sağlığı, psikometri, ölçek uyarlaması, uyku geçerliliği, güvenilirlik, pediatrik uyku.

Yazarlar

Seray Aca Bilmenoğlu (Türkçe Uyarlama Sorumlu Yazar).

Amaç

Çocuklar için Uyku Bozuklukları Ölçeği, çocukluk döneminde ortaya çıkan çeşitli uyku bozuklukları (örn. uykusuzluk, parasomniler, uykuya dalma/sürdürme güçlüğü) sıklığı ve şiddetini standart bir yöntemle ölçmeyi amaçlamaktadır. Ölçek, ebeveyn veya bakım verenler aracılığıyla çocukların uyku davranışları değerlendirilerek, klinik müdahale gerektiren durumları hızlı ve güvenilir bir şekilde belirlemeye yardımcı olur.

Ölçeğin Türkçe uyarlama çalışmasının temel amacı, uluslararası alanda kabul görmüş bu araç Türk örneğinde kullanıma sunmak, böylece çocuk ve ergen psikiyatrisi alanında yapılan araştırmalara ve tanı süreçlerine katkı sağlamaktır. Bu amaçla, ölçeğin dilsel geçerliliği ve kültürel uygunluğu sağlanmıştır.

Ölçülen Yapı

Ölçek, temel olarak çocukluk çağı uyku bozuklukları yapısını ölçmektedir. Bu yapı, genellikle Uluslararası Uyku Bozuklukları Sınıflandırması (ICSD) veya DSM kriterlerine uygun olarak, uyku başlangıcı ve sürdürülmesi, uyku düzeni problemleri, aşırı gündüz uykululuğu ve uyku sırasında ortaya çıkan anormal davranışlar (parasomniler) gibi alt boyutları içermektedir.

Ölçülen yapı, yalnızca uyku süresi gibi nicel verileri değil, aynı zamanda uyku kalitesi ve uykunun

çocuğun gündüz ilevselliği üzerindeki etkisini de kapsayacak şekilde tasarlanmıştır. Bu, ölçeğin kapsamlı bir değerlendirme sunmasını sağlamaktadır.

Geçerlik

Ölçeğin psikometrik geçerliliği açısından en önemli bileşenlerden biri yapısal geçerliliğidir. Kaynak metinde belirtildiği gibi, yapısal geçerlilik, test maddelerinin ölçülmek istenen hipotetik faktörlerle yüksek düzeyde ilişkili olması ve faktörler arasındaki ilişkilerin ilgili kuramsal çerçeveye uygun düşmesini ifade eder. Bu, özellikle psikolojik ölçekler için birincil derecede öneme sahiptir.

Yapı geçerliliğinin değerlendirilmesi için faktör analizi yöntemi kullanılmaktadır. Uyarlama çalışmalarında, ölçeğin orijinal yapısının Türkçe örneklemede de doğrulanıp doğrulanmadığını test etmek amacıyla Doğrulayıcı Faktör Analizi (DFA) yöntemi tercih edilmiştir. Bu analiz, uyarlama sürecinde ölçeğin yapısal bütünlüğünü koruduğunu göstermek için kritik bir adımdır.

Güvenirlilik

Güvenirlilik, ölçeğin tutarlılığı ve kararlılığını ifade eder. Çocuklar için Uyku Bozuklukları Ölçeğinin güvenilirliği, maddeler arasındaki tutarlılığı değerlendirilmesi yoluyla incelenmiştir. Bu amaçla en yaygın kullanılan istatistiksel yöntem, Cronbach alfa katsayısıdır.

Cronbach alfa katsayısı, ölçek maddelerinin birbirleriyle ne kadar tutarlı olduğunu ve aynı kavramsal yapıyı ölçüp ölçmediğini belirlemek için kullanılır. Bu katsayı, maddeler arasındaki korelasyon ortalamasını dikkate alarak ölçeğin iç güvenilirliğini hesaplar. Yüksek alfa katsayısı değerleri, ölçek maddelerinin homojen olduğunu ve ölçülen yapıyı istikrarlı bir şekilde temsil ettiğini gösterir.

Faktör Analizi

Faktör analizi, ölçek maddeleri arasındaki ilişkileri inceleyerek altta yatan yapılar (faktörleri) ortaya çıkarmak için kullanılan temel bir istatistiksel yöntemdir. Kaynak metinde belirtildiği gibi, iki ana faktör analizi türü bulunmaktadır: Açımlayıcı Faktör Analizi ve Doğrulayıcı Faktör Analizi.

Test geliştirme aşamasında, faktör yapısının keşfedilmesi amacıyla Açımlayıcı Faktör Analizi (AFA) kullanılması önerilir. Ancak, Çocuklar için Uyku Bozuklukları Ölçeği bir uyarlama çalışması olduğu için, orijinal ölçeğin hipotez edilen faktör yapısının Türk örnekleminde de geçerli olup olmadığını test etmek amacıyla Doğrulayıcı Faktör Analizi (DFA) kullanılmıştır. Bu yaklaşım, uyarlama çalışmaları için metodolojik gerekliliklerine uygundur.

Araç Bilgileri

Test Türü: Uyarlama

Format: Öz bildirim (Ebeveyn/Bakım Veren Raporu)

Mevcut Diller: Türkçe (Uyarlaması yapılmıştır).

Popülasyon Grubu: Çocuklar ve ergenler.

Yaş Grubu: Uyarlama çalışması'nın kapsamı spesifik yaş aralığı tez metninde detaylı olarak belirtilmiştir, ancak genel olarak çocukluk çağı uyku bozuklukları'nı hedef alır.

Popülasyon Detayları: Uyarlama çalışması, Trakya Üniversitesi'nde Tıp Fakültesi'nde Uzmanlık tezi kapsamında yürütülmüştür.

Test Metodolojisi: Psikometrik özellikler, iç tutarlılık için Cronbach Alfa ve yapısal geçerlilik için Doğrulayıcı Faktör Analizi kullanılarak incelenmiştir.

Derecelendirme: Derecelendirme formatı kaynakta belirtilmemiş olup, tipik olarak Likert tipi veya frekans temelli bir derecelendirme sistemi kullanılmaktadır.

Anahtar Kelimeler

Çocukluk çağı, uyku, psikolojik değerlendirme, uyarlama, Seray Aca Bilmenolu, Trakya Üniversitesi.

Yazarlar

Yazar ORCID Tanımlama: Bilgi mevcut değildir.

Bağlantı E-posta Adresleri: Bilgi mevcut değildir.

Yazma Adresi: Trakya Üniversitesi, Edirne (Uyarlama tezi bağlamında).

İzinler, Ücret ve Test Yılı

Ölçeğin orijinal geliştiricileri tarafından belirlenen izin ve ücret koşulları, Türkçe uyarlama çalışması kapsamında ayrıca değerlendirilmelidir. Türkçeye uyarlama çalışması'nın tamamlanma yılı **2019**'dur.

Bu ölçeğin Türkçe uyarlama tezine YÖK Ulusal Tez Merkezi üzerinden erişim sağlanabilir: tez.yok.gov.tr.

Ölçeğin orijinal PDF dosyası burada mevcuttur: [cocuklar-icin-uyku-bozukluklari-olcegi-toad.pdf](#)

Kaynaklar

Akca Bilmenolu, S. (2019). *Çocuklar için uyku bozuklukları ölçeğinin Türkçe geçerlilik ve güvenilirliği* (Tıp Uzmanlık Tezi). Trakya Üniversitesi, Edirne.

Ek Kaynak: Çocuklar için Uyku Bozuklukları Ölçeği (TOAD) PDF.

Çocuklar için Uyku Bozuklukları Ölçeği Maddeleri

ÖNEMLİ: Ölçek maddeleri kaynak içerikte sağlanmadığı için buraya eklenememiştir. Maddeler, ilgili tez çalışmasında yer almaktadır.

ARABPSYCHOLOGY.COM